

Kommunförbundets
NÄTPUBLIKATION

Europeiska deklARATIONEN om jämställdhet

En förbindelse om att förverkliga jämställdhet
mellan kvinnor och män i lokalförvaltningen

Europeisk deklaration om jämställdhet

En förbindelse om att genomföra
jämställdhet mellan kvinnor och män
i lokalförvaltningen

De europeiska kommunförbundens samarbets-
organisation CEMR – Council of European Municipalities
and Regions – och dess partnerorganisationer har
upprättat detta dokument och främjar implementeringen
av det

Pärmbild
Pixhill.com

ISBN 978-952-293-478-9 (pdf)
5 reviderade upplagan
© Finlands Kommunförbund
Helsingfors 2017

Finlands Kommunförbund
Andra linjen 14
PB 200
00101 Helsingfors
Tfn (09) 7711
Fax (09) 771 2291
www.kommunforbundet.fi

Presented at CEMR's general assembly, Innsbruck May 2006

De europeiska kommunförbundens samarbetsorganisationen
Council of European Municipalities and Regions, CEMR
Square de Meeûs 1
B-1000 Brussels
Belgium

Innehåll

FÖRORD	5
Inledning	8
DEL I	12
Principer	12
DEL II	14
Genomförande av deklarationen och åtaganden enligt denna	14
DEL III	15
DEMOKRATISKT ANSVAR	15
Artikel 1	15
DEN POLITISKA ROLLEN	15
Artikel 2 – Politisk representation	15
Artikel 3 – Deltagande i politik och samhällsliv	16
Artikel 4 – Offentligt ställningstagande för jämställdhet	16
Artikel 5 – Arbeta med samarbetspartner för att främja jämställdhet	16
Artikel 6 – Bekämpa stereotyper	16
Artikel 7 – God förvaltning och samråd	17
ALLMÄN RAM FÖR JÄMSTÄLLDHET	17
Artikel 8 – Allmänt åtagande	17
Artikel 9 – Könskonsekvensbedömning	17
Artikel 10 – Flerfaldig diskriminering och andra hinder	18
ARBETSGIVARROLLEN	18
Artikel 11	18
OFFENTLIG UPPHANDLING OCH KONTRAKT	19
Artikel 12	19
ROLLEN SOM TJÄNSTE-LEVERANTÖR	20
Artikel 13 – Utbildning och livslångt lärande	20
Artikel 14 – Hälsa	20
Artikel 15 – Social omsorg och sociala tjänster	21
Artikel 16 – Barnomsorg	21
Artikel 17 – Vård av andra anhöriga	22
Artikel 18 – Social integration	22
Artikel 19 – Bostäder	22
Artikel 20 – Kultur, idrott och fritid	23
Artikel 21 – Säkerhet och trygghet	23
Artikel 22 – Könsrelaterat våld	24
Artikel 23 – Människohandel	24
PLANERING OCH HÅLLBAR UTVECKLING	24
Artikel 24 – Hållbar utveckling	24
Artikel 25 – Stadsplanering och lokal planering	24
Artikel 26 – Rörlighet och transport	25
Artikel 27 – Ekonomisk utveckling	25
Artikel 28 – Miljö	26
ROLLEN SOM REGLERANDE INSTANS	26
Artikel 29 – Kommunen/landskapsförbundet som reglerande instans	26
VÄNORTSSAMARBETE OCH INTERNATIONELLT SAMARBETE	26
Artikel 30	26

Information till CEMR och Finlands Kommunförbund om att jämställdhetsdeklarationen antagits

Deklarationen om jämställdhet har utarbetats av Europeiska samarbetsorganisationen för kommuner och regioner, Council of European Municipalities and Regions (CEMR) i samarbete med de europeiska kommunförbunden. Finlands Kommunförbund är medlem i CEMR.

I slutet av publikationen finns en blankett som ska undertecknas när deklarationen antagits och som skickas den till europeiska samarbetsorganisationen för kommuner och regioner, Council of European Municipalities and Regions (CEMR), och också för kännedom till Finlands Kommunförbund till adresserna nedan.

Council of European Municipalities and Regions, CEMR
Square de Meeûs 1
B-1000 Brussels, Belgium
contact@charter-equality.eu, tfn +32 2 511 74 77

Finlands Kommunförbund
PB 200
00101 Helsingfors
registratur@kommunforbundet.fi, tfn 09 7711

Stöd för det praktiska genomförandet av deklarationen

CEMR stöder genomförandet av deklarationen med bland annat en handbok om den handlingsplan deklarationen förutsätter, exempel från europeiska kommuner och regioner och ett indikatorverktyg som är avsett för uppföljningen av deklarationen. Verktöget omfattar indikatorer som motsvarar innehållet i deklarationen. Indikatorerna har skapats för olika ämnesområden, till exempel kvinnors politiska representation och delaktighet i beslutsfattande.

Uppgifterna finns tillgängliga i CEMR:s digitala kunskapscentrum – Observatory of the European Charter for Equality of Women and Men in Local Life
<http://www.charter-equality.eu/?lang=en>

Finlands Kommunförbund har publicerat en handbok om jämställdhet för förtroendevalda och en handbok som beskriver planering och förfaranden för praktisk jämställdhet med avstamp i den europeiska deklarationen om jämställdhet. Publikationerna finns gratis tillgängliga i pdf-format i Kommunförbundets nätbokhandel.

- [Den kommunala beslutsfattarens handbok om jämställdhet](#)
- [Käytännön keinoja kuntien tasa-arvotyöhön](#)

Kommunerna och landskapen i nyckelställning när jämställdhet främjas

Den europeiska deklarationen om jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå hjälper kommunerna, sammanslutningarna inom kommunkoncernerna och landskapen att stärka sitt engagemang för jämställdhet i det politiska beslutsfattandet, serviceutbudet och arbetsgivarrollen samt den hållbara utvecklingen. Jämställdhet mellan kvinnor och män hör till det finländska välfärdssamhällets viktigaste värden och framgångsfaktorer.

Även om vi kommit långt i jämställdhetsfrågorna finns det ändå mycket kvar att göra för att främja jämställdheten för såväl kvinnor och flickor som män och pojkar. Det finns skillnader som innebär att ojämlikhet mellan kvinnor och män lever kvar exempelvis i fråga om hälsa, säkerhet, utbildning och samordning av arbetet och familjelivet. Kommunerna och landskapen som är nära medborgarna kan direkt påverka förverkligandet av jämställdhet.

Deklarationen om jämställdhet på lokal och regional nivå stöder kommunerna och landskapen att främja jämställdheten mellan könen och verkställa jämställdhetslagen i Finland. Jämställdhetsdeklarationen påminner om att det är centralt att identifiera könsrelaterade förhandsuppfattningar, dvs. stereotyper. Viktiga principer är också bekämpningen av flerfaldig diskriminering och främjandet av likabehandling. Kvaliteten och produktiviteten i tjänster förbättras om flickors och pojkars, kvinnors och mäns perspektiv i olika kommungrupper, också i minoritetsgrupper, beaktas utan könsbundna förhandsuppfattningar.

Satsningar på jämställdhet mellan kvinnor och män innebär att kommunernas och landska-

pens attraktionskraft ökar sett till både företag och anställda. En högklassig förskolepedagogik är ett gott exempel på detta. Kommunens och landskapets livskraft förbättras om alla medlemmar är delaktiga och deras kompetens utnyttjas i utvecklingen. Goda idéer kan uppstå på oväntat håll.

Den som antar deklarationen förbinder sig att utarbeta en handlingsplan eller att komplettera den utgående från deklarationen inom två år. Samtidigt förbinder man sig till att reservera resurser för genomförandet. Genomförandet kan med fördel följas upp som en del av den övriga uppföljningen och utvärderingen bland annat på fullmäktigenivå.

Kommunförbundet rekommenderar att kommunerna och landskapen ska anta deklarationen och genomföra den på ett effektivt sätt. De första som antagit jämställdhetsdeklarationen i Finland är: Esbo, Helsingfors, Kervo, Korsnäs, Kuopio, Lahtis, Nykarleby, Närpes, Pöytä, Salo, S:t Karins, S:t Michel, Tammerfors, Åbo, Uleåborg och Vanda samt Nylands och Österbottens förbund.

Den europeiska deklarationen för jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå är ett bra redskap för att främja jämställdhet inom politiken, på strategisk nivå och i det praktiska arbetet i de nya landskapen och framtida kommunerna.

Jari Koskinen
Kommunförbundets verkställande direktör

DEN EUROPEISKA DEKLARATIONEN OM JÄMSTÄLLDHET MELLAN KVINNOR OCH MÄN PÅ LOKAL OCH REGIONAL NIVÅ

Conseil des Communes
et Régions d'Europe
Council of European
Municipalities and Regions

...equality of women and men in all spheres of life: political, economic, social, cultural, domestic, family, education, etc. These inequalities are the result of numerous stereotypes and prejudices which it is possible to overcome. Equality of women and men constitutes a fundamental principle of democracy. In order to achieve equality of women and men, it is necessary to make structural changes. Equality of women and men is essential for every democracy. In order to be achieved, equality of women and men must be effectively applied to all aspects of life: political, economic, social, cultural, domestic, family, education, etc. Equality of women and men is a prerequisite for the full participation of women in society and for the achievement of sustainable development.

Inledning

Den europeiska deklarationen om jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå är riktad till lokal- och regionalförvaltningarna i Europa. Dessa uppmanas underteckna deklarationen, offentligt ta ställning för jämställdhetsprincipen och inom sina områden fullgöra sina åtaganden enligt deklarationen.¹

Varje myndighet som undertecknat deklarationen förbinder sig att främja dess implementering genom att upprätta en jämställdhetsplan. I planen redovisas prioriteringar och åtgärder samt de resurser myndigheten anvisar för ändamålet.

Vidare förbinder sig varje myndighet som undertecknat deklarationen att samarbeta med alla institutioner och aktörer inom sitt område i syfte att uppnå verklig jämställdhet.

Deklarationen har utarbetats inom ramen för ett projekt som genomfördes av de europeiska kommunförbundens samarbetsorganisation CEMR (Council of European Municipalities and Regions) tillsammans med flera partner, som räknas upp längre fram i texten. Projektet genomfördes med stöd av EU:s femte jämställdhetsprogram under åren 2005–2006.

* * *

Jämställdhet mellan kvinnor och män är en grundläggande rättighet för alla och ett omistligt värde i ett demokratiskt samhälle. För att denna rättighet ska förverkligas är det nödvändigt, inte endast att den erkänns i lag, utan också att den tillämpas effektivt på alla områden: inom politiken, ekonomin, samhällslivet och kulturen.

Trots att det finns talrika exempel på formellt erkännande av jämställdhetsprincipen och trots att

framsteg har gjorts på detta område, existerar jämställdhet mellan kvinnor och män ännu inte i det dagliga livet. Kvinnor och män har inte samma rättigheter i praktiken. Social, politisk, ekonomisk och kulturell ojämställdhet förekommer fortfarande, till exempel löneskillnader och politisk underrepresentation.

Dessa ojämlikheter beror på sociala strukturer som bygger på utbredda stereotyper inom familjen, skolan, kulturlivet, medierna, arbetslivet och samhällsorganisationen. Det finns många områden där insatser kan göras, anta nya förhållningssätt och genomföra strukturella reformer.

Kommunerna och landskapen är de förvaltningsnivåer som är närmast människorna. De har de bästa förutsättningarna att motverka att ojämställdheten blir bestående och att agera för ett jämlikt samhälle. De kan med hjälp av sina befogenheter och genom samarbete med lokala aktörer göra konkreta insatser för att främja jämställdhet.

Vidare är subsidiaritetsprincipen särskilt betydelsefull för förverkligandet av rätten till jämställdhet. Principen gäller på alla förvaltningsnivåer: den europeiska, den nationella, den regionala och den lokala. Europas kommuner och landskap har många olika ansvarsområden, men alla kan och måste spela en positiv roll för att främja jämställdhet i praktiken och på så sätt påverka invånarnas vardag.

Subsidiaritetsprincipen omfattar principen om kommunal och regional självstyrelse. Europarådets konvention om kommunal självstyrelse från 1985, som har undertecknats av det stora flertalet europeiska stater, betonar "kommunernas rätt och möjlighet att inom lagens gränser reg-

---

¹ I denna översättning används ordet kommun i stället för lokalförvaltning och landskapsförbund i stället för regionalförvaltning, eftersom deklarationen i första hand riktar sig till kommunerna och landskapen. Med kommuner avses allmänt även andra samkommuner än landskapsförbund.

lera och sköta en väsentlig del av de offentliga angelägenheterna på eget ansvar och i den lokala befolkningens intresse.” Att förverkliga och främja rätten till jämställdhet måste stå i centrum för begreppet kommunal självstyrelse.

Kommunerna och landskapen måste göra det möjligt för medborgarna att välja rätt i konkreta frågor som gäller deras vardag, till exempel i fråga om boende, säkerhet, kollektivtrafik, arbetsliv eller hälsa.

Om kvinnor deltar fullt ut i utvecklingen och genomförandet av den lokala och regionala politiken, leder detta dessutom till att deras livserfarenheter, kunskaper och kreativitet tillvaratas.

Om vi ska skapa ett samhälle byggt på jämställdhet, är det nödvändigt att kommuner och landskapsförbund fullt ut beaktar jämställdhetsperspektivet i sin politik, sin organisation och sitt agerande. I dagens och morgondagens värld är verklig jämställdhet också nyckeln till ekonomisk och social framgång – inte endast på den europeiska eller nationella nivån, utan också i våra regioner, städer och lokalsamhällen.

* * *

De europeiska kommunförbundens samarbetsorganisation CEMR (Council of European Municipalities and Regions) och dess kommitté med kvinnliga folkvalda politiker (jämställdhetskommittéen sedan år 2010) har redan i många år gett sitt aktiva stöd för jämställdhet på lokal och regional nivå. År 2005 presenterade CEMR ett konkret verktyg för europeiska kommuner och regioner: ”den jämställda europeiska staden” (Town of Equality). Genom att identifiera goda exempel från europeiska städer och kommuner erbjuder ”den jämställda europeiska staden” en metodik för att genomföra en jämställdhetspolitik på lokal och regional nivå. Denna deklaration bygger på det arbetet.

Lokal- och regionalförvaltningens betydelse för att främja jämställdhet slogs fast i Internationella kommunförbundet IULA:s (International Union of Local Authorities) deklaration om kvinnor i kommunal och regional förvaltning, som antogs 1998. Den nuvarande världsomspännande kommunorganisationen United Cities and Local Governments (UCLG) har lyft fram jämställdhet mellan kvinnor och män som ett av sina huvudmål.

De europeiska kommunförbundens samarbetsorganisation CEMR (Council of European Municipalities and Regions), som representerar europeiska kommuner och regioner, i samarbete med följande partner:

Kommunförbundet i Bulgarien (NAMRB)
Kommunförbundet i Cypern (UCM)
Förbundet för städer och kommuner i Tjeckien (SMO CR)
Finlands Kommunförbund
Franska sektionen av CEMR (AFCCRE)
Tyska sektionen av CEMR (RGRE)
Centralförbundet för städer och kommuner i Grekland (KEDKE)
Kommunförbundet i Ungern (TÖOSZ)
Italienska sektionen av CEMR (AICCRE), avdelningen i Toscana
Förbundet för städer och kommuner i Luxemburg (SYVICOL)
Polska stadsförbundet (ZMP)
Spanska kommun- och provinsförbundet (FEMP)
Baskiska kommunförbundet (EUDEL)

Staden Wien (Österrike)
Staden Saint Jean de la Ruelle (Frankrike)
Staden Frankfurt am Main (Tyskland)
Staden Cartagena (Spanien)
Staden Sevilla (Spanien)
Staden Valencia (Spanien)

Belfordinstitutet, Agency of Time and Mobility Belfort-Montbéliard (Frankrike)

Partnerskap i Medelhavsområdet, Standing Committee Euro-Mediterranean
Partnership of the Local and Regional Authorities (COPPEM)

erinnrar om att Europeiska gemenskapen och Europeiska unionen bygger på grundläggande fri- och rättigheter, inbegripet rätten till jämställdhet mellan kvinnor och män, och att den europeiska lagstiftningen har lagt grunden för de framsteg som gjorts i Europa på detta område,

erinnrar om Förenta nationernas internationella människorättslagstiftning, särskilt Konventionen om avskaffande av alla former av diskriminering av kvinnor, som antogs 1979,

framhåller Europarådets viktiga bidrag till främjandet av jämställdhet och kommunal självstyrelse,

noterar att en förutsättning för att uppnå jämställdhet mellan kvinnor och män är att det finns en vilja att lösa följande tre komplementära uppgifter: att avskaffa direkta och indirekta ojämlikheter och att skapa en politisk, rättslig och social miljö som stöder en proaktiv utveckling mot en demokrati där alla har lika möjligheter,

beklagar att motsägelsen mellan det rättsliga erkännandet av rätten till jämställdhet och den faktiska praxisen består,

konstaterar att kommuner och landskap i Europa spelar och ska spela en avgörande roll för sina invånare när det gäller att förverkliga rätten till

jämställdhet, särskilt mellan kvinnor och män, inom alla ansvarsområden,

anser att ett representativt deltagande och en representativ fördelning mellan kvinnor och män i beslutsprocessen och i ledande positioner är grundläggande för demokrati,

hämtar inspiration för denna verksamhet särskilt från Konventionen om avskaffande av alla former av diskriminering av kvinnor från 1979, Förenta nationernas Pekingdeklaration och åtgärdsplattform från 1995 och resolutionerna som antogs vid generalförsamlingens 23 extra session år 2000 (Peking +5), Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, rådets rekommendation av december 1996 om en representativ fördelning mellan kvinnor och män i beslutsprocessen samt Internationella kommunförbundet IULA:s deklaration om kvinnor i lokalförvaltningen från 1998.

önskar hedra den tjugofemte årsdagen av ikraftträdandet i september 1981 av Förenta nationernas konvention om avskaffande av alla former av diskriminering av kvinnor,

har utarbetat denna europeiska deklaration om jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå och uppmanar Europas kommuner och landskapsförbund att underteckna och genomföra deklarationen.

DEL I

PRINCIPER

Undertecknarna av denna europeiska deklaration om jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå förklarar följande vara grundläggande principer för vårt agerande:

1. Jämställdhet mellan kvinnor och män är en grundläggande rättighet

Denna rättighet ska förverkligas av kommuner och landskapsförbund inom alla deras ansvarsområden, vilka även omfattar skyldigheten att avskaffa alla former av diskriminering, såväl direkta som indirekta.

2. För att åstadkomma jämställdhet mellan kvinnor och män är det nödvändigt att bekämpa diskriminering på flera grunder och andra missgynnanden

Diskriminering på flera grunder och andra missgynnanden som kan ha sin grund förutom i personens kön, också i personens etniska eller sociala ursprung, genetiska särdrag, språk, religion eller övertygelse, politiska åsikter, tillhörighet till nationell minoritet, förmögenhet, börd, funktionshinder, ålder, sexuella läggning eller socioekonomiska ställning ska beaktas i jämställdhetsarbetet.

3. Ett representativt deltagande av kvinnor och män i beslutsprocessen är en förutsättning för ett demokratiskt samhälle

För att rätten till jämställdhet ska förverkligas krävs att kommuner och landskapsförbund vidtar alla behövliga åtgärder och antar alla lämpliga strategier för att främja en balanserad fördelning mellan kvinnor och män på alla nivåer i beslutsprocessen.

4. Att avskaffa stereotypa könsroller är avgörande för att uppnå jämställdhet

Kommuner och landskapsförbund måste stödja avskaffandet av fördomar, stereotypier och hinder som utgör grunden för kvinnors ojämlika ställning och som ger upphov till en ojämlik värdering av kvinnors och mäns roller inom politiken, ekonomin, samhället och kulturen.

5. Att integrera ett jämställdhetsperspektiv i alla verksamheter i kommuner och landskap är nödvändigt för att främja jämställdhet mellan kvinnor och män

Jämställdhetsperspektivet måste beaktas vid utformningen av politiska åtgärder, strategier, planer, metoder och instrument som påverkar människornas vardag – till exempel genom ”jämställdhetsintegrering” (gender mainstreaming)² och ”jämställdhetsintegrering i budgetarbetet” (gender budgeting)³. Kvinnors erfarenheter på lokal och regional nivå, inklusive deras levnads- och arbetsvillkor, ska analyseras och beaktas i detta sammanhang.

6. Handlingsplaner och program med tillräckliga resurser är nödvändiga verktyg för att främja jämställdhet

Kommuner och landskapsförbund ska upprätta jämställdhetsprogram och planer och tillföra de ekonomiska och mänskliga resurser som behövs för att genomföra dem.

Dessa principer utgör grunden för artiklarna i del III.

---

2 Jämställdhetsintegrering: I juli 1997 gav FN:s ekonomiska och sociala råd (ECOSOC) följande definition av begreppet jämställdhetsintegrering: ”Att integrera ett jämställdhetsperspektiv innebär en process där man redan på planeringsstadiet bedömer följderna för kvinnor och män av planerade åtgärder, inklusive lagstiftning, politiska åtgärder eller program, på alla nivåer inom ett visst område. Det handlar om en strategi för att integrera såväl kvinnors som mäns specifika frågor och erfarenheter i utformningen, genomförandet, uppföljningen och utvärderingen av åtgärder och program på alla politiska, ekonomiska och samhällsliga områden, så att åtgärderna gynnar kvinnor och män lika mycket och ojämlikheten inte blir bestående. Det yttersta målet för jämställdhetsintegrering är att uppnå jämställdhet mellan könen.”

3 Jämställdhetsintegrering i budgetarbetet (gender budgeting): ”Detta är en anpassning av jämställdhetsintegrering till budgetprocessen. Det innebär en könsrelaterad budgetprövning under vilken ett jämställdhetsperspektiv integreras på alla nivåer i budgetprocessen och intäkt- och utgiftsstrukturen anpassas i syfte att främja jämställdhet.”

DEL II

GENOMFÖRANDE AV DEKLARATIONEN OCH ÅTAGANDEN ENLIGT DENNA

Undertecknaren förbinder sig att vidta följande åtgärder för att genomföra bestämmelserna i denna deklaration:

- (1) Varje undertecknare av denna deklaration ska, inom en rimlig tidsram (som inte överskrider två år) från dagen för undertecknandet, utarbeta och anta en jämställdhetsplan och därefter genomföra planen.
- (2) Jämställdhetsplanen ska innehålla undertecknarens mål och prioriteringar, de åtgärder undertecknaren planerar vidta och de resurser som ska tilldelas för att uppfylla deklarationen och åtaganden enligt denna. Planen ska också innehålla förslag till tidsramar för genomförandet. Om en undertecknare redan har antagit en jämställdhetsplan, ska undertecknaren se över planen för att försäkra sig om att den omfattar alla de frågor som är väsentliga i denna deklaration.
- (3) Varje undertecknare ska delta i brett upplagda samråd innan jämställdhetsplanen

tas i bruk. När planen har antagits ska undertecknaren förmedla information och ge bred spridning åt planen. Undertecknaren ska också regelbundet offentliggöra rapporter om hur genomförandet fortskrider.

- (4) Varje undertecknare ska vid behov revidera jämställdhetsplanen och upprätta en ny plan för varje efterföljande period.
- (5) Varje undertecknare förbinder sig att samarbeta vid bedömningen av hur genomförandet av deklarationen framskrider. Som en del av projektet organiseras utbytet av erfarenheter och information mellan kommuner och organisationer på regional nivå. Det ger möjligheter till kunskapsutbyte om effektiva metoder för att stärka jämställdheten. Undertecknarna ska för detta ändamål göra sina jämställdhetsplaner och annat relevant offentligt material tillgängliga.
- (6) Varje undertecknare ska informera de europeiska kommunförbundens samarbetsorganisation CEMR (The Council of European Municipalities and Regions) om att de har undertecknat deklarationen. De ska också meddela när deklarationen har undertecknats och vem som kommer att fungera som kontaktperson i ärendet.

DEL III

DEMOKRATISKT ANSVAR

Artikel 1

- (1) Undertecknaren inser att rätten till jämställdhet mellan kvinnor och män är en nödvändig förutsättning för demokrati och att ett demokratiskt samhälle inte har råd att avvara kvinnors färdigheter, kunskaper, erfarenhet och kreativitet. Därför ska undertecknaren se till att kvinnor med olika bakgrund och tillhörande olika åldersgrupper deltar, är representerade och medverkar på alla nivåer i den politiska och offentliga beslutsprocessen.
- (2) Undertecknaren förbinder sig – i egenskap av ett demokratiskt valt organ som har ansvaret för att främja invånarnas och områdets välfärd och såsom demokratisk ledare, utförare och beställare av tjänster, planerare, reglerande instans och arbetsgivare – att verka för att denna rättighet förverkligas inom undertecknarens alla verksamhetsområden.

DEN POLITISKA ROLLEN

Artikel 2 – Politisk representation

- (1) Undertecknaren erkänner kvinnors och mäns lika rätt att rösta och att kandidera för och inneha förtroendeuppdrag.
- (2) Undertecknaren erkänner kvinnors och mäns lika rätt att medverka vid utformningen och genomförandet av politiska åtgärder, inneha offentliga ämbeten och utöva alla offentliga funktioner på alla förvaltningsnivåer.
- (3) Undertecknaren erkänner principen om en representativ könsfördelning i alla folkvalda och offentliga beslutande organ.
- (4) Undertecknaren förbinder sig att vidta alla rimliga åtgärder till stöd för ovannämnda rättigheter och principer. Bland åtgärderna kan nämnas:

- att uppmuntra kvinnor att skriva in sig i röstlängden, utöva sin rösträtt och kandidera för offentliga ämbeten
- att uppmuntra politiska partier och grupper att anta och genomföra principen om en representativ fördelning mellan kvinnor och män
- att uppmuntra politiska partier och grupper att vidta alla lagliga åtgärder för att öka antalet kvinnor som utses till kandidater och senare väljs
- att fastställa egna rutiner och uppförandenormer för att undvika att potentiella kandidater och folkvalda representanter avskräcks av stereotypa beteenden och språkbruk eller av trakasserier
- att vidta åtgärder för att göra det möjligt för folkvalda representanter att kombinera privatlivet med yrkeslivet och offentliga uppdrag, till exempel genom att se till att tidsscheman, arbetsmetoder och tillgången på anhörigvård anpassas så att alla folkvalda kan delta fullt ut.

- (5) Undertecknaren förbinder sig att främja och tillämpa principen om en balanserad könsfördelning i de egna beslutande och rådgivande organen och i samband med utnämningar till befattningar i externa organ.

Om kvinnors och mäns representation för närvarande inte är balanserad, ska undertecknaren tillämpa ovannämnda princip på ett sätt som inte försämrar situationen för minoritetskönet.

- (6) Vidare åtar sig undertecknaren att se till att ingen offentlig eller politisk befattning som besätts genom utnämning eller val är förbehållen eller betraktas som i huvudsak passande för det ena eller andra könet på grund av stereotypa attityder.

Artikel 3 – Deltagande i politik och samhällsliv

- (1) Undertecknaren erkänner att medborgarnas rätt att delta i offentliga angelägenheter är en grundläggande demokratisk princip och att kvinnor och män har rätt att delta på lika villkor i förvaltningen av sitt lokalsamhälle, sin kommun eller sitt landskap och i dess offentliga liv.
- (2) Vad gäller de olika formerna för allmänhetens deltagande i förvaltningen av de egna angelägenheterna, till exempel via rådgivande kommittéer, invånarnämnder, e-deltagande eller gemensamma planeringar, förbinder sig undertecknaren att se till att kvinnor och män verkligen har möjlighet att delta på lika villkor. Om de befintliga formerna av deltagande inte leder till att kvinnor och män kan delta på lika villkor, förbinder sig undertecknaren att utveckla och pröva nya metoder.
- (3) Undertecknaren förbinder sig att underlätta för kvinnor och män från alla samhällsgrupper, särskilt kvinnor och män från minoritetsgrupper som annars kanske skulle stå utanför, att delta aktivt i kommunens/landskapets politiska och samhälleliga liv.

Artikel 4 – Offentligt ställningstagande för jämställdhet

- (1) Undertecknaren ska, som demokratiskt vald ledare och representant för kommunen/landskapet och dess invånare, offentligt förbinda sig att främja principen om jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå exempelvis på följande sätt:
  - tillkännage att denna deklaration undertecknats av undertecknaren efter att ha debatterats i och antagits av kommunens/landskapets högsta representativa organ
  - fullgöra sina åtaganden enligt deklarationen och regelbundet offentliggöra

rapporter om hur genomförandet av jämställdhetsplanen fortskrider

- försäkra att undertecknaren och kommunens/landskapets folkvalda representanter uppfyller höga krav på uppförande när det gäller jämställdhetsfrågor.
- (2) Undertecknaren ska använda sitt demokratiska mandat för att uppmuntra andra politiska och offentliga institutioner, medborgarorganisationer och privata organ att vidta åtgärder för att säkerställa rätten till jämställdhet mellan kvinnor och män.

Artikel 5 – Arbeta med samarbetspartner för att främja jämställdhet

- (1) Undertecknaren samarbetar med alla sina samarbetspartner, såväl organisationer inom den offentliga och privata sektorn som andra intressegrupper, för att främja ökad jämställdhet på alla livsområden. Undertecknaren ska särskilt sträva efter att samarbeta med arbetsmarknadsorganisationerna i detta syfte.
- (2) Undertecknaren ska samråda med sina samarbetspartner, inklusive arbetsmarknadsorganisationerna, när det gäller utveckling och översyn av kommunens/landskapsförbundets jämställdhetsplaner och andra viktiga frågor med anknytning till jämställdhet.

Artikel 6 – Bekämpa stereotypier

- (1) Undertecknaren förbinder sig att bekämpa och i möjligaste mån förebygga fördomar, beteenden, språkbruk och bilder som har sin grund i föreställningen att det ena eller andra könet är överlägset eller underlägset eller i stereotypa kvinno- och mansroller.
- (2) I detta syfte ska undertecknaren se till att kommunens/landskapsförbundets egna offentliga och interna kommunikation i alla avseenden överensstämmer med detta

åtagande och att de främjar positiva genusbilder och exempel.

- (3) Undertecknaren ska också, genom utbildning och på annat sätt, bidra till att anställda i kommunen/landskapsförbundet kan identifiera och motverka stereotypa könsrollsmönster och beteenden. Uppförandenormerna ska också anpassas i detta avseende.
- (4) Undertecknaren ska bedriva aktiviteter och kampanjer i syfte att sprida insikten om att stereotypa könsrollsmönster utgör ett hinder för genomförandet av jämställdhet mellan kvinnor och män.

Artikel 7 – God förvaltning och samråd

- (1) Undertecknaren erkänner kvinnors och mäns rätt att få sina angelägenheter behandlade jämlikt, opartiskt, rättvist och inom skälig tid, inbegripet
  - rätten att bli hörda innan beslut som kan gå dem emot fattas
  - skyldigheten för myndigheten att motivera sina beslut och
  - rätten att få relevant information om frågor som berör dem själva.
- (2) Undertecknaren inser att kvaliteten på de politiska åtgärderna och beslutsfattandet sannolikt förbättras om alla berörda parter ges tillfälle att på ett tidigt stadium delta i samråd. Undertecknaren erkänner också att det är nödvändigt att kvinnor och män får lika tillgång till relevant information och jämlika möjligheter att bli hörda.
- (3) Undertecknaren förbinder sig därför att i förekommande fall vidta följande åtgärder:
  - att se till att system för informationsutbyte beaktar kvinnors och mäns behov, inklusive bådas behov av tillgång till informations- och kommunikationsteknik

- att se till att de som annars har sämst förutsättningar att framföra sina synpunkter kan delta på lika villkor i samrådsprocessen och att detta främjas genom positiva insatser
- att vid behov hålla särskilda samråd för kvinnor.

ALLMÄN RAM FÖR JÄMSTÄLLDHET

Artikel 8 – Allmänt åtagande

- (1) Undertecknaren ska inom alla sina ansvarsområden erkänna, respektera och främja de rättigheter och principer som är knutna till jämställdhet mellan kvinnor och män och bekämpa hinder för jämställdhet och diskriminering på grund av kön.
- (2) Åtagandena enligt denna artikel är tillämpliga på undertecknarna endast om de helt eller delvis faller inom ramen för undertecknarens rättsliga befogenheter.

Artikel 9 – Könskonsekvensbedömning

- (1) Undertecknaren förbinder sig att inom alla sina ansvarsområden låta utföra könskonsekvensbedömningar i enlighet med denna artikel.
- (2) Undertecknaren förbinder sig i detta syfte att i enlighet med de egna prioriteringarna, resurserna och tidsramarna upprätta ett program för genomförandet av dessa könskonsekvensbedömningar. Programmet införlivas med eller beaktas i jämställdhetsplanen.
- (3) Följande åtgärder ska, när de är relevanta, ingå i könskonsekvensbedömningen:
  - Att se över politik, processer, praxis och modeller i syfte att bedöma om dessa uppvisar exempel på diskriminering,

om de präglas av stereotypa könsrollsmönster och om de i tillräcklig utsträckning beaktar kvinnors och mäns särskilda behov.

- Att se över de politiska åtgärderna, tilldelningen av resurser, såväl finansiella som andra, för ovannämnda ändamål.
- Att fastställa prioriteringar och, i förekommande fall, mål för att ta itu med de frågor som uppstår med anledning av dessa utvärderingar och åstadkomma påtagliga förbättringar när det gäller tillhandahållandet av tjänster.
- Att på ett tidigt stadium göra en konsekvensanalys av alla viktigare förslag till ändringar vad gäller politik, processer, rutiner och resursfördelning, belysa deras potentiella följder för kvinnor och män och fatta slutgiltiga beslut utgående från denna analys.
- Att ta hänsyn till behoven eller intressena hos dem som är utsatta för diskriminering på flera grunder eller andra missgynnanden.

Artikel 10 – Diskriminering på flera grunder eller missgynnanden

- (1) Undertecknaren är medveten om förbudet mot diskriminering på grund av kön, etniskt eller socialt ursprung, genetiska särdrag, språk, religion eller övertygelse, politisk eller annan åskådning, tillhörighet till nationell minoritet, förmögenhet, börd, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning.
- (2) Undertecknaren är också medveten om att många kvinnor och män trots detta förbud utsätts för diskriminering på flera grunder eller andra missgynnanden, inklusive socioekonomiska problem, som direkt inverkar på deras möjligheter att utöva andra rättigheter som omnämns och definieras i denna deklaration.

- (3) Undertecknaren förbinder sig, inom alla sina ansvarsområden, att göra allt som rimligen kan göras för att bekämpa följderna av diskriminering på flera grunder eller andra missgynnanden, inbegripet

- att se till att problemen med diskriminering på flera grunder och andra missgynnanden behandlas i kommunens/landskapsförbundets jämställdhetsplan och könskonsekvensbedömningar
- att se till att frågor kring diskriminering på flera grunder eller andra missgynnanden beaktas när åtgärder vidtas enligt andra artiklar i denna deklaration
- att organisera upplysningskampanjer för att bekämpa stereotyper och främja likabehandling för de kvinnor och män som är utsatta för diskriminering på flera grunder eller andra missgynnanden
- att vidta särskilda åtgärder för att tillgodose invandrade kvinnors och mäns särskilda behov.

ARBETSGIVARROLLEN

Artikel 11

- (1) I sin roll som arbetsgivare erkänner undertecknaren rätten till jämställdhet mellan kvinnor och män när det gäller alla aspekter av anställning, inklusive arbetsorganisation och arbetsförhållanden.
- (2) Undertecknaren erkänner rätten för de anställda att kombinera yrkeslivet med samhällslivet och privatlivet och rätten till värdighet och säkerhet på arbetsplatsen.
- (3) Undertecknaren förbinder sig att vidta alla rimliga åtgärder, inklusive positiv särbehandling inom ramen för sina rättsliga be-

fogenheter, till stöd för ovannämnda rättigheter.

- (4) De åtgärder som avses i punkt 3 omfattar bland annat följande:

- a) Att göra en översyn av de riktlinjer och rutiner som gäller för anställning inom kommunen/landskapsförbundet och att utveckla och genomföra anställningsavsnittet i jämställdhetsplanen i syfte att förebygga ojämlikhet inom en rimlig tidsperiod med avseende på bl.a.

- lika lön, inklusive lika lön för likvärdigt arbete
- rutiner för översyn av löner, ersättningar, lönesystem och pensioner
- åtgärder för att säkerställa att det finns ett rättvist, tydligt och öppet system för befordran och karriärutveckling
- åtgärder för att säkerställa en balanserad fördelning mellan kvinnor och män på alla nivåer och särskilt för att rätta till en eventuell obalans på högre chefsnivå
- åtgärder för att komma till rätta med arbetssegregering på grund av kön och för att uppmuntra de anställda att pröva på icke-traditionella yrken
- åtgärder för att säkerställa att det finns rättvisa rekryteringsrutiner
- åtgärder för att säkerställa skäliga, sunda och säkra arbetsförhållanden
- rutiner för samråd med de anställda och deras fackföreningar för att säkerställa att det finns en balanserad fördelning mellan kvinnor och män i varje samråds- eller förhandlingsorgan,

- (b) Att bekämpa sexuella trakasserier på arbetsplatsen genom att tydligt klargöra att ett sådant beteende är oacceptabelt, att stödja offren, införa och tillämpa en klar

och tydlig policy gentemot förövarna och sprida kunskap om denna fråga,

- (c) Att sträva efter att personalstrukturen på alla nivåer inom organisationen återspeglar den sociala, ekonomiska och kulturella mångfalden bland kommunens/landskaps invånare,

- (d) Att underlätta för de anställda att förena yrkeslivet med privatlivet och samhällslivet genom att

- införa bestämmelser som i förekommande fall tillåter anpassning av de anställdas arbetstid och andra arrangemang som gör det lättare för de anställda att ta hand om sina anhöriga,
- uppmuntra män att utnyttja sin rätt till ledighet för vård av anhöriga.

OFFENTLIG UPPHANDLING OCH KONTRAKT

Artikel 12

- (1) Undertecknaren är medveten om att kommunen/landskapsförbundet har ansvar för att främja jämställdhet mellan kvinnor och män när den fullgör sina uppgifter och skyldigheter i samband med offentlig upphandling av varor och tjänster, inklusive kontrakt om varuleveranser, tillhandahållande av tjänster eller byggentreprenader.
- (2) Undertecknaren inser att detta ansvar är särskilt viktigt, när kommunen/landskapsförbundet i fråga om en viktig tjänst till allmänheten som undertecknaren enligt lag är ansvarig för, har för avsikt att lägga ut tjänsten på entreprenad till ett annat rättssubjekt. I sådana fall ska undertecknaren se till att rättssubjektet som tilldelas kontraktet (oavsett ägandeform) har samma ansvar för att säkerställa eller främja jämställdhet som undertecknaren

skulle ha haft om kommunen/landskapsförbundet hade tillhandahållit tjänsten.

- (3) Undertecknaren förbinder sig också att genomföra följande åtgärder, där så anses nödvändigt:
  - (a) att för varje viktigt kontrakt som kommunen/landskapsförbundet avser att ingå beakta jämställdhetsaspekterna och de lagliga möjligheterna att främja jämställdhet,
  - (b) att se till att kontraktsvillkoren beaktar de jämställdhetsmål som uppställts för kontraktet,
  - (c) att se till att dessa mål beaktas och ingår även i övriga kontraktsvillkor,
  - (d) att utnyttja sina befogenheter enligt Europeiska unionens upphandlingslagstiftning för att ställa krav på sociala hänsyn som villkor för fullgörande av kontraktet,
  - (e) att se till att medarbetare som har ansvar för upphandling och kontrakt är medvetna om jämställdhetsaspekten i arbetet, bland annat genom lämplig utbildning,
  - (f) att se till att huvudkontraktet innehåller krav på att även underleverantörer ska uppfylla skyldigheten att främja jämställdhet mellan kvinnor och män.

ROLLEN SOM TJÄNSTE- LEVERANTÖR

Artikel 13 – Utbildning och livslångt lärande

- (1) Undertecknaren erkänner allas rätt till utbildning och erkänner också allas rätt till yrkesutbildning och vidareutbildning. Undertecknaren är medveten om utbildningens avgörande roll i alla livets skeden när det gäller att skapa lika möjligheter för alla, förmedla grundläggande kunskaper

och färdigheter för både livet och arbetslivet och ge nya möjligheter till yrkesutveckling.

- (2) Undertecknaren förbinder sig inom alla sina ansvarsområden att garantera eller främja lika tillgång till utbildning för kvinnor och män, flickor och pojkar.
- (3) Undertecknaren är medveten om att det är nödvändigt att avskaffa stereotypa uppfattningar om kvinno- och mansroller i alla former av utbildning. Undertecknaren förbinder sig att i detta syfte vidta eller främja följande åtgärder:
  - att se över läromedel, utbildningsprogram för skolan och andra utbildningsinrättningar och undervisningsmetoder för att försäkra sig om att de motverkar stereotypa attityder och beteenden
  - att genomföra särskilda insatser för att uppmuntra till icke-traditionella karriärval
  - att i undervisningen i samhällsorienterande ämnen ta med moment som betonar vikten av att kvinnor och män deltar i den demokratiska processen på lika villkor.
- (4) Undertecknaren är medveten om att skolans och andra utbildningsinrättningars ledning och förvaltning utgör viktiga modeller för barn och ungdomar. Undertecknaren förbinder sig därför att främja en balanserad fördelning mellan kvinnor och män på alla nivåer av skolans ledning och förvaltning.

Artikel 14 – Hälsa

- (1) Undertecknaren erkänner allas rätt att åtnjuta god fysisk och mental hälsa och slår fast att tillgång till högkvalitativ hälso- och sjukvård för kvinnor och män är en förutsättning för förverkligandet av denna rättighet.

(2) Undertecknaren är medveten om att hälso- och sjukvården måste ta hänsyn till kvinnors och mäns olika behov för att säkerställa att de har lika möjligheter att åtnjuta god hälsa och få tillgång till hälso- och sjukvårdstjänster. Undertecknaren inser också att dessa behov inte endast beror på biologiska skillnader, utan också på skillnader i levnads- och arbetsförhållanden och på stereotypa attityder och antaganden.

(3) Undertecknaren förbinder sig att göra allt som rimligen kan göras, inom ramen för kommunens/landskapsförbundets ansvarsområden, för att verka för och säkerställa att invånarna åtnjuter högsta möjliga hälsoliv. Undertecknaren förbinder sig att i detta syfte vidta eller främja följande åtgärder:

- Att tillämpa ett genusperspektiv på planeringen, finansieringen och tillhandahållandet av hälso- och sjukvårdstjänster.
- Att se till att hänsyn tas i samband med friskvårdsaktiviteter, inklusive sådana som har till syfte att stimulera till sunda matvanor och betonar vikten av motion, till kvinnors och mäns olika behov och attityder.
- Att se till att vårdpersonal, inklusive de som arbetar inom friskvården, är medvetna om hur könstillhörighet påverkar hälso- och sjukvården och tar hänsyn till kvinnors och mäns olika erfarenheter av sådan vård.
- Att se till att kvinnor och män har tillgång till korrekt hälsoinformation.

Artikel 15 – Social omsorg och sociala tjänster

(1) Undertecknaren erkänner att alla har rätt till nödvändiga sociala tjänster och till socialbidrag vid nöd.

(2) Undertecknaren är medveten om att kvinnor och män har olika behov som kan bero på skillnader i deras sociala och ekonomiska förhållanden och andra faktorer. För att se till att kvinnor och män har lika tillgång till social omsorg och sociala tjänster kommer undertecknaren därför att vidta alla rimliga åtgärder i syfte att

- tillämpa ett genusperspektiv på planeringen, finansieringen och tillhandahållandet av social omsorg och sociala tjänster,
- se till att de som arbetar med social omsorg och sociala tjänster är medvetna om hur könstillhörighet påverkar hälso- och sjukvården och tar hänsyn till kvinnors och mäns olika erfarenheter av sådan vård.

Artikel 16 – Barnomsorg

(1) Undertecknaren är medveten om hur viktigt det är med högkvalitativ barnomsorg till en rimlig kostnad, som är tillgänglig för alla föräldrar och vårdare oavsett deras ekonomiska situation, för att främja verklig jämställdhet mellan kvinnor och män och göra det möjligt för dem att kombinera arbetet med sina privata och offentliga liv. Undertecknaren är också medveten om hur viktig sådan barnomsorg är för invånarnas och hela samhällets ekonomiska och sociala liv.

(2) Undertecknaren förbinder sig att prioritera tillhandahållandet och främjandet av sådan barnomsorg, antingen direkt eller genom andra utförare. Undertecknaren förbinder sig också att stimulera andra att tillhandahålla sådan barnomsorg och även uppmuntra lokala arbetsgivare att tillhandahålla eller stödja barnomsorg.

(3) Undertecknaren är också medveten om att ansvaret för barnuppfostran måste delas mellan män och kvinnor och samhället som helhet. Undertecknaren förbinder sig

att motverka förhandsuppfattningen att kvinnorna har huvudansvaret för barnen.

Artikel 17 – Vård av andra anhöriga

- (1) Undertecknaren är medveten om att kvinnor och män har ansvar för att vårda andra anhöriga än barn och att detta ansvar kan påverka deras möjligheter att delta fullt ut i det ekonomiska och sociala livet.
- (2) Undertecknaren är dessutom medveten om att det i oproportionerlig grad är kvinnor som får ta detta vårdansvar, vilket således utgör ett hinder för jämställdhet mellan kvinnor och män.
- (3) Undertecknaren åtar sig att motverka denna ojämlikhet genom att, alltefter omständigheterna
  - prioritera tillhandahållandet och främjandet av högkvalitativ anhörigvård till en rimlig kostnad, antingen direkt eller genom andra utförare,
  - ge stöd till och förbättra möjligheterna för dem som lider av social isolering till följd av sitt vårdansvar,
  - motverka förhandsuppfattningen att det i första hand är kvinnorna som har ansvaret för att vårda anhöriga.

Artikel 18 – Social integration

- (1) Undertecknaren är medveten om att alla har rätt till skydd mot fattigdom och social utslagning och dessutom att kvinnor i allmänhet löper större risk att drabbas av social utslagning eftersom de har mindre tillgång till resurser, varor, tjänster och möjligheter än män.
- (2) Undertecknaren förbinder sig därför att inom alla kommunens/landskapsförbundets verksamheter och i samarbete med intressegrupperna vidta åtgärder för att genomföra verksamhetsstrategin

- skapa förutsättningar för att alla som drabbats eller riskerar att drabbas av social utslagning eller fattigdom får tillgång till arbete, bostad, utbildning, kultur, informations- och kommunikationsteknik, social hjälp och hälsovård,
- erkänna socialt utslagna kvinnors särskilda behov och situation,
- främja integrationen av invandrare, såväl kvinnor som män, med beaktande av deras särskilda behov.

Artikel 19 – Bostäder

- (1) Undertecknaren erkänner rätten till bostad och slår fast att tillgång till en bostad av god kvalitet är ett av människans mest grundläggande behov och avgörande för individens och hans eller hennes familjs välbefinnande.
- (2) Undertecknaren är också medveten om att kvinnor och män ofta har specifika och olika behov när det gäller bostäder som måste beaktas fullt ut. Sådana är till exempel följande:
  - (a) Kvinnor har i regel lägre inkomst och mindre resurser än män och behöver därför bostäder som de har råd med.
  - (b) Kvinnor är ensamstående familjeförsörjare i de flesta familjer med en ensamstående förälder och behöver i sådana fall tillgång till ett subventionerat boende.
  - (c) Sårbara män är ofta överrepresenterade bland de hemlösa.
- (3) Undertecknaren förbinder sig därför att, i förekommande fall,
  - (a) säkerställa eller främja tillgång för alla till bostäder som är tillräckligt stora och av godtagbar standard i en bra livsmiljö med grundläggande samhällsservice i närheten,

- (b) vidta åtgärder för att förebygga hemlöshet, i synnerhet att hjälpa de hemlösa i enlighet med deras behov och sårbarhet och med principen om icke-diskriminering,
- (c) medverka till att göra bostadspriserna överkomliga för människor med små resurser.
- (4) Undertecknaren förbinder sig också att säkerställa eller främja kvinnors och mäns lika rätt att hyra, äga eller på annat sätt vara innehavare av sin bostad och dessutom att i detta syfte utnyttja sina befogenheter eller inflytande för att se till att kvinnor har lika tillgång till bostadslån och andra former av ekonomiskt stöd för bostadsändamål.

Artikel 20 – Kultur, idrott och fritid

- (1) Undertecknaren erkänner allas rätt att delta i kulturlivet och njuta av konst.
- (2) Undertecknaren erkänner också idrottens bidrag till samhällslivet och förverkligandet av rätten till hälsa enligt artikel 14. Undertecknaren erkänner också att kvinnor och män ska ha lika tillgång till kultur-, fritids- och idrottsaktiviteter och lokaler för dessa.
- (3) Undertecknaren är medveten om att kvinnor och män kan ha olika erfarenheter och intressen när det gäller kultur, idrott och fritid och att dessa kan bero på könsstereotyper, attityder och beteenden. Undertecknaren förbinder sig därför att vid behov vidta eller främja bland annat följande åtgärder:
  - att i möjligaste mån se till att idrotts-, kultur- och fritidsanläggningar och verksamheter tillhandahålls och är tillgängliga på samma villkor för kvinnor och män, flickor och pojkar,
  - att uppmuntra kvinnor och män, flickor och pojkar att delta på lika villkor i idrott och kulturaktiviteter, även sådana

som traditionellt betraktas som övervägande kvinnliga eller manliga,

- att uppmuntra konstnärer och kultur- och idrottsföreningar att främja kultur- och idrottsaktiviteter som utmanar en stereotyp syn på kvinnor och män,
- att uppmuntra biblioteken att utmana stereotypa könsrollsmönster när det gäller deras utbud av böcker och annat material samt i deras informationsverksamhet.

Artikel 21 – Säkerhet och trygghet

- (1) Undertecknaren erkänner alla kvinnors och mäns rätt till personlig säkerhet och rörelsefrihet. Undertecknaren erkänner också att dessa rättigheter inte kan utövas fritt eller på lika villkor, vare sig i den privata eller i den offentliga sfären, om kvinnor eller män lever i otrygghet eller om de känner sig otrygga.
- (2) Undertecknaren är också medveten om att kvinnor och män, delvis på grund av olika skyldigheter eller livsstilar, ofta drabbas av olika otrygghetsproblem, som behöver åtgärdas.
- (3) Undertecknaren förbinder sig därför
  - (a) att ur ett könsperspektiv analysera statistiken om omfattningen av och mönstren i incidenter (inklusive allvarliga brott mot individen) som påverkar kvinnors och mäns säkerhet eller trygghet och i förekommande fall att mäta nivån på och karaktären av rädslan för brott eller andra orsaker till otrygghet,
  - (b) att utarbeta och genomföra strategier, program och insatser, inklusive vissa förbättringar av tillståndet i eller utformningen av den lokala miljön (t.ex. vad gäller trafikanslutningar, bilparkeringar, gatubelysning) eller av polisbevakning och relaterade tjänster, att öka kvinnors och mäns säkerhet och trygghet och att söka minska deras känsla av otrygghet.

Artikel 22 – Könslaterat våld

- (1) Undertecknaren är medveten om att könslaterat våld som drabbar kvinnor oproportionerligt hårt är ett brott mot de grundläggande mänskliga rättigheterna och mot människors värdighet och fysiska och emotionella integritet.
- (2) Undertecknaren är medveten om att könslaterat våld uppstår på grund av förövarens uppfattning, mot bakgrund av de ojämlika maktförhållandena, att det ena könet är överlägset det andra.
- (3) Undertecknaren förbinder sig därför att införa och stärka program och insatser mot könslaterat våld, inklusive
  - att inrätta eller stödja särskilda stödstrukturer för offren,
  - att informera allmänheten, på vart och ett av de mest frekventa lokala språken, om den hjälp som finns att få i området,
  - att se till att specialistteam har fått utbildning i att identifiera och stödja offren,
  - att se till att de berörda myndigheterna, t.ex. polisen, hälso- och sjukvårdsmyndigheterna och bostadsmyndigheterna, är effektivt samordnade,
  - att främja upplysningskampanjer och utbildningsprogram riktade till potentiella och verkliga offer och förövare.

Artikel 23 – Människohandel

- (1) Undertecknaren är medveten om att brottet människohandel, som drabbar kvinnor och flickor oproportionerligt hårt, är ett brott mot de grundläggande mänskliga rättigheterna och mot människors värdighet och fysiska och emotionella integritet.
- (2) Undertecknaren förbinder sig att införa och främja program och insatser för att

förebygga människohandel, inklusive, i förekommande fall,

- upplysningskampanjer,
- utbildningsprogram för specialistteam som har till uppgift att identifiera och stödja offren,
- åtgärder för att minska efterfrågan,
- ändamålsenliga åtgärder för att hjälpa offren, inklusive medicinsk behandling, fullgoda och trygga bostäder och tolkning.

PLANERING OCH HÅLLBAR UTVECKLING

Artikel 24 – Hållbar utveckling

- (1) Undertecknaren är medveten om att principen om hållbar utveckling ska följas fullt ut när strategier för kommunens/landskapets framtid planeras och utarbetas, vilket innebär en väl avvägd integration av ekonomiska, sociala, miljömässiga och kulturella aspekter, samtidigt som jämställdhet mellan kvinnor och män ska främjas och uppnås.
- (2) Undertecknaren förbinder sig därför att beakta principen om jämställdhet mellan kvinnor och män som en grundläggande dimension vid planeringen och utvecklingen av strategier för en hållbar utveckling av regionen.

Artikel 25 – Stadsplanering och lokal planering

- (1) Undertecknaren inser vikten av regional och ekonomisk utveckling i kommunen/landskapet, transportsystemet och politiken och planeringen i fråga om markanvändning för att skapa förutsättningar för jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå.

- (2) Undertecknaren förbinder sig, när ovan nämnda politik och planering utformas, antas och genomförs, att se till att

- behovet av att främja verklig jämställdhet i alla livets aspekter i lokalsamhället beaktas fullt ut,
- kvinnors och mäns särskilda behov, till exempel när det gäller arbetslivet, tillgång till tjänster och kultur, utbildning och ansvar för familjen beaktas fullt ut. För detta ändamål utnyttjas bland annat lokala uppgifter och könskonsekvensbedömningar som undertecknaren genomfört,
- väl genomtänkta planer som beaktar kvinnors och mäns särskilda behov antas.

Artikel 26 – Rörlighet och transport

- (1) Undertecknaren är medveten om att rörlighet och tillgång till trafiktjänster är nödvändiga förutsättningar för att kvinnor och män ska kunna utöva många av sina rättigheter, till exempel rätten till arbete, utbildning, kultur och nödvändiga tjänster, och utföra många uppgifter och aktiviteter. Undertecknaren är också medveten om att kommunens eller landskapets hållbara utveckling och framgång är i hög grad beroende av att det finns en effektiv, högkvalitativ transportinfrastruktur samt kollektivtrafiksystem.
- (2) Undertecknaren är också medveten om att kvinnor och män ofta har olika behov och olika vanor när det gäller rörlighet och transport på grund av sådana faktorer som inkomst, vårdansvar eller arbetstider och följaktligen att kvinnor i många fall använder kollektivtrafiken mer än män.
- (3) Undertecknaren förbinder sig därför
- (a) att beakta rörlighetsbehoven och transportvanorna hos kvinnor och män, med hänsyn till om de bor i städer eller på landsbygden,

- (b) att se till att de trafiktjänster som invånarna i området har tillgång till bidrar till att tillgodose kvinnornas och männens särskilda och gemensamma behov och förverkliga verklig jämställdhet mellan kvinnor och män.

- (4) Undertecknaren förbinder sig också att främja en gradvis förbättring av kollektivtrafiken i området, bland annat genom interna förbindelser och förbindelser utanför området, för att tillgodose kvinnornas och männens särskilda och gemensamma behov av reguljär, säker och tillgänglig trafik till en rimlig kostnad och bidra till en hållbar utveckling.

Artikel 27 – Ekonomisk utveckling

- (1) Undertecknaren är medveten om att en balanserad och hållbar ekonomisk utveckling är nyckeln till framgång för en kommun eller ett landskap och att verksamheten på detta område kan ha stor betydelse för att främja jämställdhet mellan kvinnor och män.
- (2) Undertecknaren inser att det är nödvändigt att anställa fler kvinnor och i mer kvalificerade befattningar och dessutom att risken för fattigdom är särskilt hög hos kvinnor till följd av långtidsarbetslöshet och oavlönat arbete.
- (3) Undertecknaren förbinder sig, när det gäller kommunens/landskapets verksamhet med anknytning till ekonomisk utveckling att till fullo beakta kvinnors och mäns behov och intressen och möjligheterna att främja jämställdhet och att vidta lämpliga åtgärder i detta syfte. Det kan till exempel vara fråga om
- att stödja kvinnliga företagare,
  - att se till att det stöd, inbegripet ekonomiskt stöd, som ges till företag främjar jämställdhet,
  - att uppmuntra kvinnliga praktikanter att skaffa sig färdigheter och behö-

righet för yrken som traditionellt ansetts som manliga och vice versa,

- att uppmuntra arbetsgivarna att rekrytera kvinnliga lärlingar och praktikanter med kompetenser som traditionellt ansetts som manliga och vice versa.

Artikel 28 – Miljö

- (1) Undertecknaren är medveten om kommunens/landskapsförbundets ansvar för att sträva efter en hög skyddsnivå och en påtaglig förbättring av den lokala miljökvaliteten, bland annat genom dess politik i fråga om avfall, buller, luftkvalitet, biologisk mångfald och följderna av klimatförändringarna. Undertecknaren erkänner kvinnors och mäns lika rätt att dra nytta av dess tjänster och politik på miljöområdet.
- (2) Undertecknaren är medveten om att kvinnor och män ofta har olika livsstilar och att det kan finnas skillnader mellan dem när det gäller att utnyttja lokala tjänster och allmänna eller öppna platser eller när det gäller de miljöproblem som de har att brottas med.
- (3) Undertecknaren förbinder sig därför vid utformningen av kommunens/landskapsförbundets politik och tjänster på miljöområdet att ta samma hänsyn till både kvinnornas och männens särskilda behov och livsstilar och att även beakta principen om solidaritet mellan generationerna.

ROLLEN SOM REGLERANDE INSTANS

Artikel 29 – Kommunen/landskapsförbundet som reglerande instans

- (1) Inom ramen för sina uppgifter och befogenheter som reglerande instans för vissa

verksamhetsområden inom kommunen/landskapet erkänner undertecknaren den viktiga roll som effektiva regleringar och konsumentskydd har när det gäller att värna om invånarnas säkerhet och välfärd och är medveten om att de reglerade verksamheterna kan påverka kvinnor och män på olika sätt.

- (2) Undertecknaren förbinder sig att i sin roll som reglerande instans beakta kvinnors och mäns särskilda behov, intressen och villkor.

VÄNORTSSAMARBETE OCH INTERNATIONELLT SAMARBETE

Artikel 30

- (1) Undertecknaren är medveten om värdet av vänortssamarbete och av kommuners och regioner europeiska och internationella samarbete när det gäller att föra medborgarna närmare varandra och främja ömsesidigt lärande och förståelse tvärsöver nationsgränser.
- (2) Undertecknaren förbinder sig att inom ramen för vänortssamarbetet och det europeiska och internationella samarbetet
  - se till att kvinnor och män med olika bakgrund deltar i dessa aktiviteter på samma villkor,
  - utnyttja vänortssamarbetet och europeiska och internationella partnerskap som en plattform för erfarenhetsutbyte och ömsesidigt lärande när det gäller jämställdhetsfrågor,
  - integrera ett jämställdhetsperspektiv i det internationella samarbetet.

De europeiska kommun- och regionförbundens samarbetsorganisation, CEMR (Council of European Municipalities and Regions) är den största europeiska samarbetsorganisationen på regional och lokal nivå. CEMR har medlemsförbund i 42 länder och företräder via dem 130 000 europeiska kommuner och regionförvaltningar.

De två grundpelarna i CEMR:s verksamhet är att utöva inflytande på EU:s politik och lagstiftning och att vara de nationella medlemsförbundens samarbetsforum. Organisationen arbetar med fem områden som påverkar de europeiska invånarnas alla livsområden.

Dessa är 1) god förvaltning, demokrati och medborgarskap (inkl. jämställdhet mellan kvinnor och män, 2) miljö, klimat och energi, 3) internationellt samarbete, 4) ekonomisk, social, och regional samhörighet, 5) ledning av den offentliga servicen inom lokal och regionalförvaltningen.

CEMR är också aktiv i internationell verksamhet och utgör den europeiska avdelningen inom kommunernas världsorganisation UCLG (United Cities and Local Governments). CEMR:s högkvarter ligger i Bryssel. Finlands Kommunförbund är medlem i CEMR. Kommunförbundet har en representation i både organisationens Policy Committee och jämställdhetskommitté samt i sakkunniggrupper inom de olika temaområdena.

DEN EUROPEISKA DEKLARATIONEN

OM JÄMSTÄLLDHET MELLAN KVINNOR OCH MÄN PÅ LOKAL OCH REGIONAL NIVÅ

En deklaration för Europas kommuner och landskap i syfte att de ska åta sig att använda sina befogenheter och partnerskap för att uppnå jämställdhet bland sina invånare

Jag, undertecknare _____ [namn på den som undertecknar]

Som innehar posten som _____

i _____ [namn på kommunen, landskapsförbundet]

bekräftar genom detta undertecknande att ovanstående kommun, landskapsförbundet formellt har godkänt att ansluta sig till den europeiska deklarationen om jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå och att uppfylla dess bestämmelser samt att jag äger fullmakten att handla på kommunens/landskapsförbundets uppdrag i denna fråga.

Namnteckning _____

Datum _____

Jag åtar mig att sända en ifylld och undertecknad kopia av denna blankett till Council of European Municipalities and Regions som sammanhållande organisation för denna deklaration, under följande adress:

The Secretary-General
Council of European Municipalities and Regions
15 rue de Richelieu
F-75001 Paris
France

THE EUROPEAN CHARTER FOR EQUALITY OF WOMEN AND MEN IN LOCAL LIFE

A Charter for Europe's local and regional governments to commit themselves to use their powers and partnerships to achieve greater equality for their people

I the under-signed _____ (name of signatory)
holding the office of _____
in _____ (name of local / regional government)

by this my signature confirm that the above-mentioned authority has formally agreed to adhere to the European Charter for Equality

of Women and Men in Local Life, and to comply with its provisions, and that I am duly authorized to act on its behalf in this matter.

Signed _____

Dated _____

I agree to send a signed and completed copy of this form to the Council of European Municipalities and Regions, as promoter of the Charter, at the following address:

The Secretary-General
Council of European Municipalities
and Regions
15 rue de Richelieu
F-75001 Paris - France

